

امکان‌سنجی، شیوه و ظرفیت‌های تامین کالاهای اساسی از مسیر روسیه

اندیشکده اقتصاد مقاومتی |

گروه کشاورزی |

اسفند ماه ۱۴۰۴

بسم الله الرحمن الرحيم

رهبر معظم انقلاب: علاج برون رفت از مشکلات کشور «اقتصاد مقاومتی» است.

اندیشکده اقتصاد مقاومتی: تصمیم بهتر، آینده روشن‌تر

اندیشکده اقتصاد مقاومتی یک «کانون تفکر و تصمیم‌سازی» است که از سال ۱۳۹۵ فعالیت رسمی خود را آغاز کرد. اندیشکده به مسئولین و دستگاه‌ها کمک می‌کند تا تصمیمات بهتری اتخاذ نمایند.

طبق تعریف اندیشکده، اقتصاد مقاومتی یک «الگوی حکمرانی اقتصادی» است، به این معنا که سیاست‌ها، قوانین، قواعد و اقدامات طوری طراحی شود که کشور با کمترین اثرپذیری از تکانه‌های داخلی و خارجی، رشد و پیشرفت پایدار داشته باشد. «شناسایی مسائل از طریق بررسی‌های میدانی و عملیاتی» در گام اول، «تولید راهکار و تصمیم برای حل مسائل با بهره‌گیری از آرای خبرگان و تجربیات جهانی و با در نظر گرفتن ملاحظات و پیچیدگی‌های تصمیم‌گیری» در گام دوم، «ترویج مباحث جهت اقناع و همراه‌سازی عموم با تصمیم مدنظر» در گام سوم و «پیگیری اتخاذ تصمیم و اجرای آن» در گام چهارم، از جمله فعالیت‌هایی است که با هدف «مقاوم‌سازی اقتصاد» در اندیشکده انجام می‌شود.

علاقه‌مندان می‌توانند از طریق سایت Mett.ir با اندیشکده اقتصاد مقاومتی در ارتباط باشند و نظرات، انتقادات و پیشنهادهای خود را در خصوص این گزارش و سایر فعالیت‌های اندیشکده مطرح نمایند؛ همچنین با حمایت معنوی و مادی از اندیشکده، در تصمیم‌گیری بهتر ارکان کشور و ساخت آینده روشن‌تر سهیم شوند.

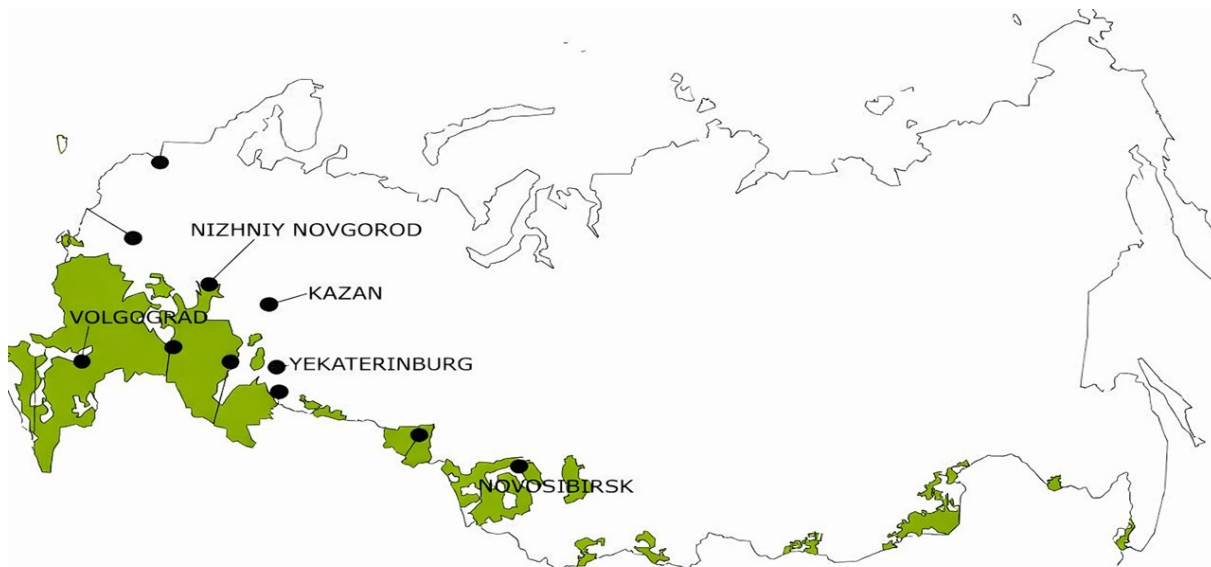
امکان‌سنجی، شیوه و ظرفیت‌های

تامین کالاهای اساسی از مسیر روسیه

کشاورزی	گروه موضوعی:
پژوهشی	نوع گزارش:
۱۴۰۴۱۲۶۲۷	شناسه:
۱۴۰۴/۱۲/۱۶	تاریخ انتشار:
محمد علی ارفع‌ی	تهیه و تدوین:
محمد فامیل محمدی	مدیر مطالعه:
محمد قائد امینی	ناظر علمی:
سید حسن محفوظی	اظهار نظر کننده:

خلاصه مدیریتی

در حال حاضر بیش از ۱۲۰ میلیون هکتار زمین زراعی و باغی زیر کشت در روسیه وجود دارد که با احتساب مراتع و چراگاه‌ها^۱ به حدود ۲۲۰ میلیون هکتار می‌رسد. بخش اعظم زمین‌های کشاورزی روسیه (حدود ۸۸ میلیون هکتار) در بخش اروپایی روسیه قرار دارد، یعنی مناطق غرب رشته‌کوه اورال، شامل «نواحی مرکزی»، «نواحی جنوبی»، «ولگا» و «قفقاز شمالی» که خاک‌های چرنوزمی و فصل رشد طولانی‌تری دارند. این مقدار سطح زیرکشت باعث شده است که روسیه در تولید و صادرات برخی محصولات زراعی بخصوص گندم، یکی از قدرت‌های اصلی جهان باشد.

نقشه الف. زمین‌های کشاورزی کشور روسیه

از طرفی، بر اساس برآوردها تا سال ۲۰۲۸ حجم کل تولید غلات و دانه‌های روغنی در منطقه «فدرال سیبری» روسیه می‌تواند به ۱۹ میلیون تُن یعنی ۱.۵ برابر میانگین تولید فعلی برسد که نشان از ظرفیت بالقوه روسیه در افزایش تولید دارد. در حال حاضر نیز ۳۵ درصد از کل صادرات دانه‌های کلزا و ۳۱ درصد از صادرات کتان روغنی روسیه از این منطقه انجام می‌شود.

رشد تولید در این مناطق در حال حاضر به دلیل پایین بودن قیمت‌های خرید غلات و دانه‌های روغنی محدود شده است. مشکلات فروش از جمله دشواری‌های مرتبط با بازاریابی و توسعه صادرات از سیبری و همچنین هزینه‌های بالای لجستیکی و فاصله زیاد با بنادر، یکی از جدی‌ترین مشکلات تولید در منطقه سیبری است.

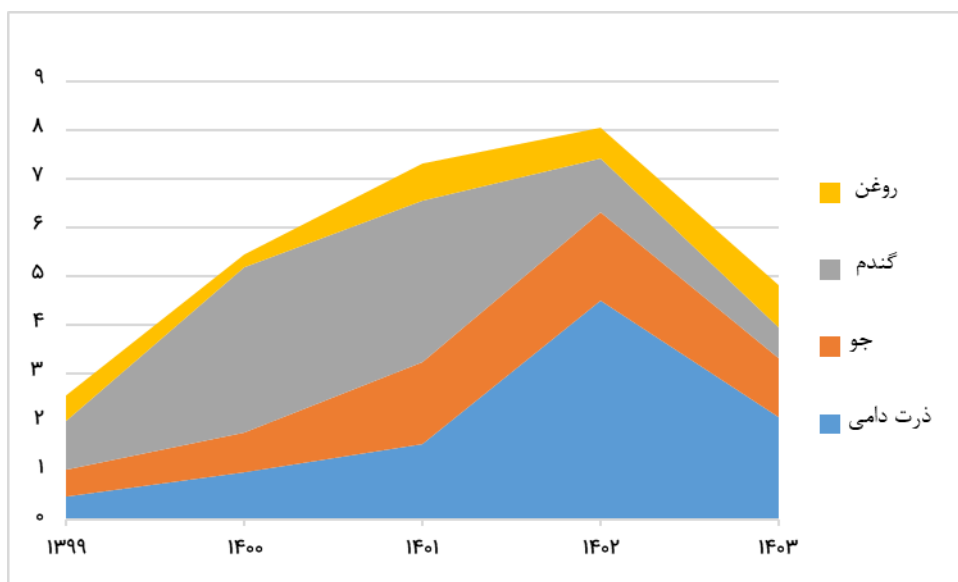
¹ Arable land/ Permanent Pastures/ Permanent Crops

مهمترین غلات تولیدی در کشور روسیه گندم است. تولید گندم روسیه در ۵ سال اخیر بین ۸۰ تا ۹۰ میلیون تن تثبیت شده است. با این حال، میزان صادرات آن از ۳۴ میلیون تن در سال ۲۰۲۱ به رکورد ۵۵ میلیون تن در سال ۲۰۲۴ رسیده که روسیه را به بزرگ‌ترین صادر کننده گندم در جهان تبدیل کرده است.

تولید جو در روسیه نیز طی ۵ سال گذشته بین ۱۶ تا ۲۱ میلیون تن در نوسان بوده و در این بازه، سالانه به‌طور متوسط ۴.۵ تا ۵ میلیون تن جو از این کشور صادر شده است که روسیه را بعنوان یکی از بزرگ‌ترین صادرکنندگان جهانی مطرح کرده است. در همین بازه زمانی، تولید ذرت روسیه نیز بین ۱۳ تا ۱۶ میلیون تن گزارش شده که حدود ۵ میلیون تن آن صادر شده است. صادرات سایر محصولات که در گروه غلات قرار می‌گیرند در مجموع کمتر از ۱ میلیون تن در سال بوده است.

ترکیب صادرات روسیه به ایران به‌وضوح بر پایه نهاده‌های دامی و غلات متمرکز است. طبق آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران در صدر این فهرست، واردات ذرت و جو از مبدا روسیه به مقصد ایران با مجموع بیش از ۳.۳ میلیون تن در سال ۱۴۰۳ قرار دارد. این آمار طی سال‌های اخیر به‌طور پیوسته افزایش یافته و ایران را به بزرگ‌ترین واردکننده جو و ذرت از روسیه تبدیل کرده است در مقابل واردات گندم که در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ سهم غالب داشت، از ۳.۳ میلیون تن به کمتر از ۶۰۰ هزار تن در ۱۴۰۳ سقوط کرده و واردات روغن آفتابگردان از نیم میلیون تن به ۱ میلیون تن در سال رسیده است.

در شکل زیر ترکیب صادرات محصولات کشاورزی روسیه به ایران از ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۳ نشان داده شده است:

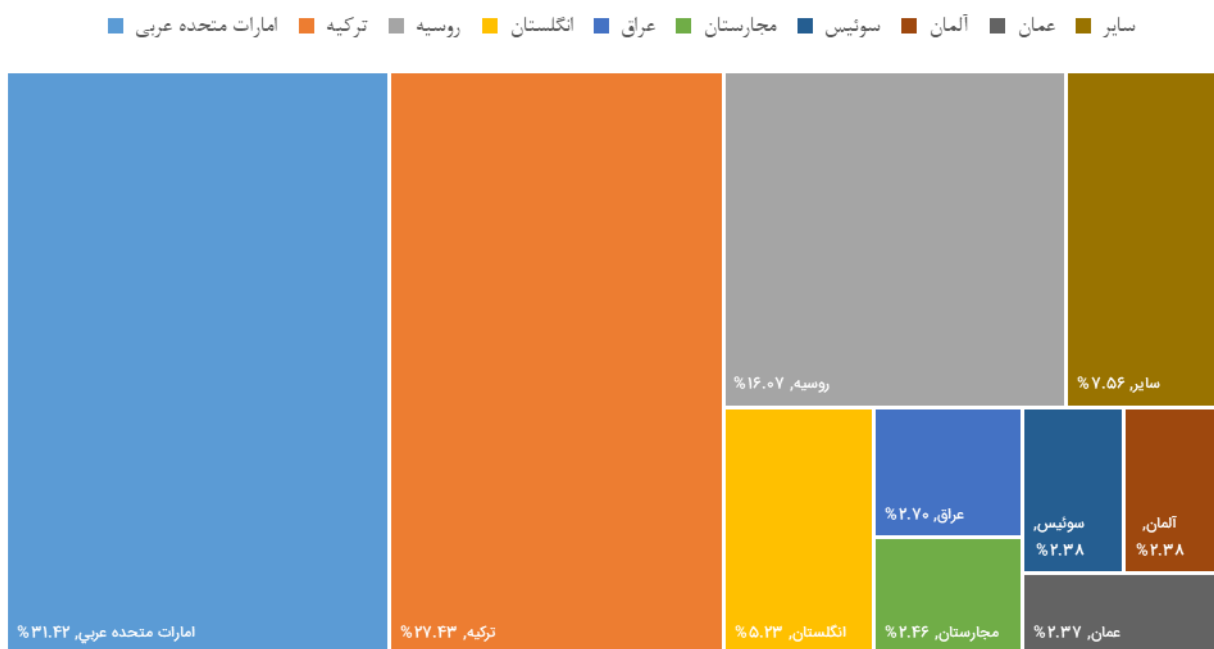

نمودار الف. حجم و ترکیب صادرات محصولات کشاورزی روسیه به ایران (میلیون تن)

با وجود واردات سالانه ۵ میلیون تن کالای اساسی از منشأ روسیه، بررسی‌ها نشان می‌دهد عمده شرکت‌هایی که از مبدا روسیه به ایران صادرات داشته‌اند، در کشورهای ترکیه و امارات ثبت شده‌اند. حضور این شرکت‌ها

در بازار ایران نشان‌دهنده وابستگی ایران به این دو کشور در تأمین غلات و نهاده‌های دامی و خرید غیرمستقیم از روسیه است و تنها تعداد معدودی شرکت مثل OZK (شرکت متحد غله) که جزو ۵ غول صادرکننده غلات روسیه (گندم) است، با ایران تجارت مستقیم داشته‌اند.

نمودار زیر نشان می‌دهد ۱۶ درصد از کل واردات روسیه مستقیماً از شرکت‌های روسی خریداری می‌شود. بنابراین حتی اگر طبق اظهارات مقامات ایرانی و روسی ۸۰ درصد معاملات مستقیم دو کشور با ارز ملی انجام شده باشد، به این معناست که ۸۰ درصد از این مقدار یعنی حدود ۱۳ درصد از کل حجم واردات ایران از روسیه روبلی-ریالی بوده است.

نمودار ب. ملیت شرکت‌های عامل در واردات کالای اساسی از روسیه (سهم بر اساس ارزش دلاری)

بر این اساس، واضح است افزایش سهم کشور روسیه از تامین کالای اساسی ایران نیازمند برنامه‌ریزی برای خرید مستقیم است.

کشاورزی فراسرزمینی در این گزارش به عنوان یک راهکار خرید و واردات مستقیم از روسیه مطرح شده است، این سیاست از اواسط دهه ۹۰ با تصویب آیین‌نامه در جلسه ۱۳۹۵/۱/۲۹ هیئت وزیران صورت رسمی پیدا کرد. اما بررسی‌ها نشان می‌دهد شرکت جهاد سبز که متولی اصلی اجرای این سیاست بوده است، توفیق قابل توجهی در توسعه کشاورزی فراسرزمینی نداشته و اصلی‌ترین چالش‌های آن شامل موارد زیر بوده است:

- ۱) دشواری راستی آزمایی درخواست ارز از سوی فعالان کشت فراسرزمینی
- ۲) فقدان سرمایه‌گذاری هدفمند و بی‌توجهی دولت و جهادسبز به نقش تسهیل‌گر

۳) نبود انسجام سازمانی کافی در دستگاه‌های مرتبط این سیاست و آگاه نبودن مدیران از اهمیت راهبردی این سیاست

۴) عملکرد ضعیف برخی شرکت‌های خصوصی و تجربه‌های شکست‌خورده و در نتیجه کاهش اعتماد سرمایه‌گذاران

۵) نبود دیپلماسی کشاورزی فعال برای جذب فرصت‌های بین‌المللی

۶) نبود مشوق‌های مالیاتی، بیمه‌ای یا حمایتی جذاب برای کاهش ریسک سرمایه‌گذاری و افزایش جذابیت اقتصادی خود

از طرفی، قانون روسیه نیز در خصوص مالکیت اراضی کشاورزی برای اتباع خارجی محدودیتهایی ایجاد می‌کند. ماده ۳ قانون فدرال شماره ۱۰۱-FZ مورخ ۲۴ ژوئیه ۲۰۰۲ روسیه با عنوان «درباره گردش اراضی کشاورزی» حقوق اتباع خارجی و شرکت‌های وابسته به آنان را برای مالکیت زمین‌های کشاورزی روسیه محدود می‌سازد. به موجب این ماده، اتباع خارجی، اشخاص حقوقی خارجی و شرکت‌هایی که بیش از پنجاه درصد از سرمایه‌ی آن‌ها در اختیار نهادهای خارجی است، تنها می‌توانند زمین‌های کشاورزی را در قالب اجاره در اختیار داشته باشند. بنابراین براساس این قانون شرکت‌های خارجی به ۴ روش زیر می‌توانند در روسیه اقدام به کشت فراسرزمینی کنند:

۱) اجاره زمین به مدت ۴۹ سال؛

۲) مالکیت ۴۹ درصد سهام (جوینت ونچر)؛

۳) کشاورزی قراردادی؛

۴) دور زدن قانون از طریق ثبت شرکت‌های صوری

بنابراین یکی از راه‌حل‌های شرکت‌های ایرانی برای خرید مستقیم از روسیه می‌تواند مشارکت در تولید و تجارت با شرکت‌های روسی باشد. در این گزارش، این شرکت‌ها در سه لایه بررسی شده‌اند:

۱) از یک طرف در غرب روسیه شرکت‌های بزرگی مثل دمترا و OZK قرار دارند که با تکیه بر بنادر دریای سیاه (به‌خصوص نووروسیسک و تامان) بخش قابل‌توجهی از صادرات گندم و جو روسیه را مدیریت می‌کنند. به عنوان مثال دمترا ۱۵ درصد گندم روسیه را صادر می‌کند. همکاری با این شرکت‌ها به ایران امکان می‌دهد در کوتاه‌مدت و با حجم بالا، گندم و جو تهیه کند.

۲) در لایه دوم هلدینگ‌های بزرگ کشاورزی قرار دارند که میلیون‌ها هکتار زمین را در اختیار دارند، مثل میراتورگ^۲، روس‌آگرو^۳، رسورس^۴ و... این شرکت‌ها ترکیبی از تولید غلات، دانه‌های روغنی، چغندر قند، خوراک دام و محصولات غذایی را در یک زنجیره عمودی اداره می‌کنند و بعضاً صادرات جدی به چین دارند و عملاً روی شبکه تسویه روبل-یوان سوار شده‌اند.

۳) در لایه سوم، شرکت‌های منطقه‌ای اورال و سیبری قرار دارند که تمرکز اصلی‌شان روی صادرات به چین است؛ مثل زرنوآپت^۵، غله جنوب اورال^۶، سویوز^۷، شرکت غله سیبری^۸ و... که این‌ها شبکه‌ای از غلات، دانه‌های روغنی و حبوبات را از مناطق اورال و سیبری جمع می‌کنند، روی ریل به مرزهای چین می‌فرستند و بعضاً دفتر و انبار در خاک چین دارند.

از منظر لجستیک، استفاده از مسیرهای شمال ایران برای واردات غلات روسیه نیز در کنار مسیر دریای سیاه به دلایل پدافندی (به‌خصوص در شرایط جنگی دریای عمان و خلیج فارس و بسته شدن تنگه هرمز) و اقتصادی اهمیت و مزایای ویژه‌ای دارد. بررسی‌ها نشان می‌دهد هر یک از شاخه‌های شرقی (اینچپه‌برون و سرخس)، شاخه غربی (آستارا) و شاخه میانی (بنادر دریای خزر) ظرفیت‌های زیادی برای واردات ریلی و دریایی غلات از روسیه از مبدا شهرهای اورنبورگ، نووسیبیرسک و... روسیه دارند.

حداکثر زمانی که قطارهای ریلی تا مقصد پایانه‌های ایران طی می‌کنند ۱۰ روز است. البته گاه به دلایلی مثل معطلی در مرز کشورها این مسیر تا ۱۴ روز نیز طول می‌کشد. برای مقایسه، متوسط زمان حمل دریایی از بندر نوروسیسک روسیه در دریای سیاه تا بندرعباس در جنوب ایران حدود ۲۵ تا ۳۰ روز است. ۲۰ روز صرفه جویی در زمان انتقال بار برای شرکت‌های فورواردر اهمیت ویژه‌ای دارد و مسیرهای شمالی را به گزینه‌های جذابی تبدیل می‌کند.

دو شاخص عملیاتی «هزینه حمل» و «ریسک و زمان حمل» در کنار یکدیگر، بصرفه بودن یک مسیر لجستیکی را تعیین می‌کنند. در خصوص هزینه حمل بار، جدول زیر نشان می‌دهد اگر مبدا حمل بار شهر اورنبورگ روسیه در نظر گرفته شود، به ازای هر تن حمل بار تا پایانه‌های مختلف ایران حداقل ۵۳ تا ۸۷ دلار هزینه وجود دارد. با وجود اینکه این هزینه‌ها نسبت به مسیر دریای سیاه تا بندر امام خمینی به ازای ۴۰ دلار در هر تن بیشتر است، اما مسیرهای شمالی سریع‌تر هستند.

² Miratorg

³ Rusagro

⁴ Resurs Group

⁵ Zernoopt LLC

⁶ South Ural Grain

⁷ SOYUZ

⁸ Siberian Grain Company

جدول الف. فاصله، هزینه و زمان مورد نیاز مسیرهای لجستیکی مختلف واردات کالای اساسی

مسیر	فاصله (کیلومتر)	هزینه (دلار به‌ازای هر تن)	زمان (روز)
شاخه ترانس کاسپین: اورنبورگ - بندر آستارخان - بندر انزلی	۲,۵۷۰	۸۲	۸
شاخه غربی: اورنبورگ - سامور - آستارا	۲,۴۶۰	۵۳	۷
شاخه شرقی: اورنبورگ - بولاشاک - سرخس / اینچه‌برون	۲,۹۲۰	۸۷	۷
دریای سیاه به بندر امام خمینی	۹,۰۰۰	۴۰	۳۵

هرچند زمان کم حمل و ریسک امنیتی پایین در مسیرهای شمالی نوعی مزیت نسبی ایجاد می‌کند، برای ایجاد مزیت مطلق و کاهش هزینه در مسیرهای شمالی راهکارهایی پیشنهاد می‌شود که عبارتند از:

(۱) پیگیری کاهش تعرفه کشورهای مسیر و تعیین نرخ‌های مشترک رقابتی بین روسیه، قزاقستان، ترکمنستان و ایران

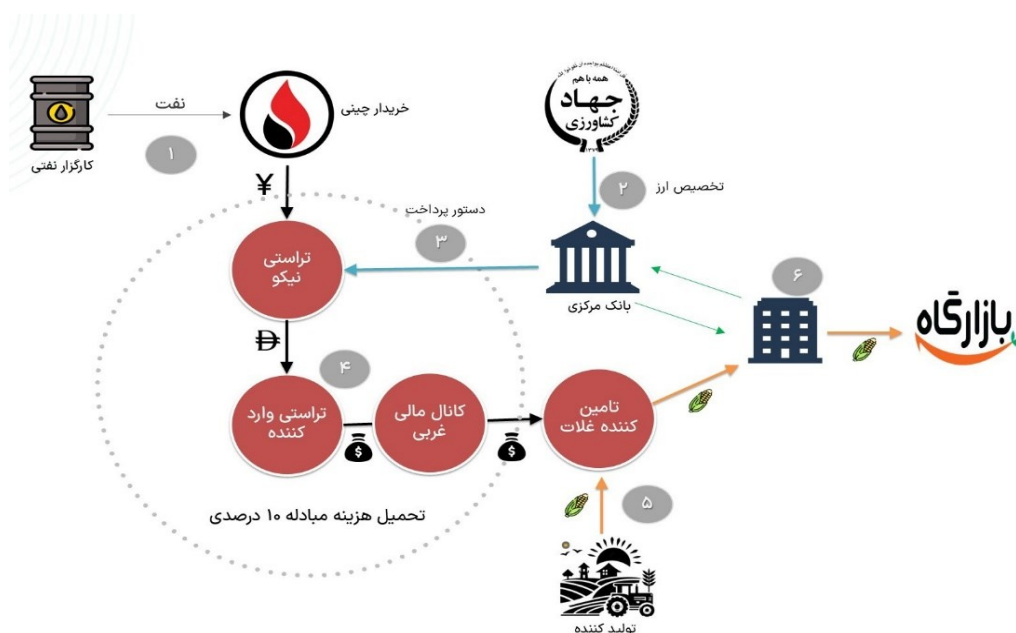
(۲) جلوگیری از یک طرفه بودن واردات از روسیه و تقویت صادرات با لجستیک برنامه‌ای ایران به روسیه

(۳) کاهش فاصله محل تولید در روسیه و محل مصرف در ایران (بهینگی آمایش سرزمینی)

در حال حاضر به صورت سالانه نزدیک ۵ میلیون تن غلات از طریق دریای کاسپین وارد ایران می‌شود. علی‌رغم این واقعیت که هزینه حمل در مسیر دریای کاسپین نسبت به مسیر دریای سیاه گران‌تر بوده است، اما به دلیل اینکه ایران بزرگ‌ترین واردکننده جو و ذرت از روسیه است و همچنین نزدیکی مبادی تولید این محصولات به ایران، این مسیر عملیاتی شده و به وقوع پیوسته است. بنابراین با راه افتادن مسیرهای ریلی و ایجاد سفارش قابل توجه در منطقه سیبری روسیه، این مسیرها رقابت پذیرتر خواهند شد.

شایان توجه است که تنوع‌دهی به مسیرهای لجستیکی حتی اگر در ابتدا از نظر هزینه‌ای قابل توجیه نباشد، به دلیل نقش پدافندی این موضوع در شرایط بحرانی و انسداد مسیرهای رایج، به ویژه مسیرهای جنوبی ایران، باید مورد توجه قرار گیرد.

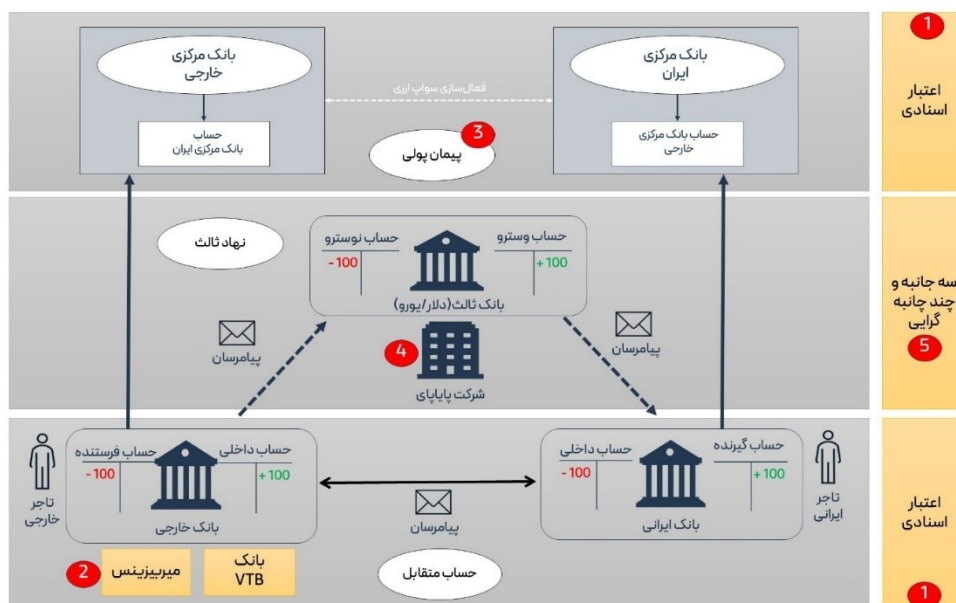
علاوه بر این، یکی از مهم‌ترین اهداف خرید مستقیم به روش‌های توضیح داده شده (از جمله کشت فراسرزمینی و مشارکت با شرکت‌های روسی) کاهش نقش واسطه‌های اماراتی و ترکیه‌ای و در نتیجه کاهش استفاده از ارزهای واسط در تسویه کالای اساسی است تا نقش کشورهای که همسو با تحریم‌های آمریکا عمل می‌کنند، در تامین امنیت غذایی کشور کمرنگ شود.

شکل الف. فرآیند خرید و پرداخت کالای اساسی به شیوه تراستی

مطابق شکل بالا در حال حاضر ارز نفتی به واسطه تراستی‌های مختلف به حساب تامین‌کننده غلات غیرروسی منتقل می‌شود تا شرکت‌های ایرانی در نهایت بتوانند از مبدا روسیه واردات داشته باشند. قبل از تحریم‌های بانکی، ستون فقرات پرداخت‌های بین‌المللی ایران الگوی مبتنی بر نهاد ثالث بود؛ یعنی بانک‌های تجاری کشور، برای تسویه با بانک‌های طرف مقابل، به شبکه‌ای از بانک‌های کارگزار بزرگ که با ارزهای جهان روا کار می‌کردند متکی بودند. اما با اعمال تحریم‌های ایران و قطع رابطه پیام‌رسان سوئیفت و بانک‌های ثالث، ایران دیگر نتوانست از این مسیر استفاده کند. در واکنش به این وضعیت، ایران به تدریج به سمت استفاده از مسیرهای تراستی و ترتیبات خارج از شبکه متعارف حرکت کرد.

با این حال پس از گذشت یک دهه از تحریم‌های بین‌المللی و آشکار شدن کاستی‌های نظام پرداخت غیررسمی، حرکت به سمت استفاده از بانکداری بین‌الملل در تسویه واردات به عنوان یک اقدام در جهت بی‌اثر کردن تحریم، آغاز شده است. در یک تقسیم‌بندی، نظام پرداخت رسمی بین‌المللی را می‌توان شامل سه لایه حساب‌های کارگزاری، نهاد ثالث و پیمان پولی دانست. در ارتباط با روسیه اصلی‌ترین مسیری که در ۴ سال گذشته برای ایجاد ارتباط مستقیم مالی پیگیری شده است، مسیر ایجاد پیمان پولی بوده اما این مسیر دوجانبه تا به حال به طور جدی عملیاتی نشده است که اصلی‌ترین علل آن، نوسانات نرخ ارزهای ملی دو طرف در برابر ارز معیار و محدودیت حجم سواپ ارزی متناسب با تراز تجاری دو کشور بوده است. همچنین هنگامی که واردات کالاهای اساسی با نرخ کمتر از بازار (یا همان نرخ ترجیحی با استفاده از ارز نفتی) صورت گیرد، سازکارهای دوجانبه به کندی شکل خواهند گرفت.

شکل ب. مهم‌ترین اقدامات بانکی بین ایران و روسیه

در مجموع پیشنهاد این گزارش برای امکان‌پذیر ساختن خرید مستقیم از روسیه و اقتصادی کردن این اقدام در سه جزء نظام تأمین کالا، نظام تسویه ارزی و نظام لجستیک، سه جانبه‌سازی بین ایران، روسیه و چین از طریق مشارکت ایران در پروژه‌ها، شرکت‌های روسی و کشاورزی فراسرزمینی است. در این الگو از منابع ارزی ایران به صورت روبلی-یوانی برای واردات و سرمایه‌گذاری ایران در تولید کالاهای اساسی مورد نیاز در روسیه استفاده می‌شود. چند اقدام زیر در این خصوص پیشنهاد می‌شود:

- (۱) مشارکت ایران در پروژه کریدور زمینی غلات چین و روسیه (NLGC)
- (۲) تسویه حساب با شرکت‌های بزرگ روسی مانند دمترا و OZK به صورت روبلی-یوانی
- (۳) فعالسازی و پیگیری پروژه‌های سابق کشاورزی فراسرزمینی ایران در روسیه همانند پروژه بنیاد مستضعفان در روستوف روسیه
- (۴) حل چالش‌های ارزی و نهادی شرکت‌های خصوصی برای سرمایه‌گذاری و مشارکت آن‌ها در تولید و واردات کالاهای اساسی از سراسر روسیه و استفاده مستقیم از منابع یوانی در این خصوص

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۴
فصل ۱. ظرفیت‌های کشاورزی کشور روسیه.....	۱۶
۱-۱- تقسیم‌بندی جغرافیایی-کشاورزی روسیه.....	۱۷
۱-۱-۱- زمین‌های تحت کشت فشرده در روسیه.....	۱۷
۱-۱-۲- ویژگی‌ها و مزیت‌های نسبی مناطق غربی.....	۱۸
۲-۱- زمین‌های دارای ظرفیت کشاورزی روسیه.....	۱۹
۱-۲-۱- ظرفیت تولید و صادراتی منطقه سیبری، اورال و خاور دور.....	۱۹
۳-۱- محصولات راهبردی و کالاهای اساسی قابل همکاری با روسیه.....	۲۳
۱-۳-۱- غلات (گندم، جو، ذرت).....	۲۳
۲-۳-۱- دانه‌های روغنی (آفتابگردان، کلزا، سویا).....	۲۴
۳-۳-۱- میزان صادرات محصولات کشاورزی روسیه به ایران.....	۲۵
۴-۳-۱- شرکت‌های فعال در واردات کالای اساسی از روسیه به ایران.....	۲۷
۴-۱- امکان‌سنجی کشاورزی فراسرزمینی ایران در روسیه.....	۲۹
۱-۴-۱- آیین‌نامه کشت فراسرزمینی ایران.....	۲۹
۲-۴-۱- قانون مالکیت و اجاره زمین کشاورزی در روسیه.....	۳۶
۵-۱- معرفی سه شرکت بزرگ صادرات غلات در غرب روسیه.....	۳۹
۱-۵-۱- دمترا (Demetra Holding).....	۳۹
۲-۵-۱- افکو (EFKO Group).....	۴۰
۳-۵-۱- شرکت متحد غله (OZK Group).....	۴۱
۶-۱- بزرگ‌ترین مالکان زمین‌های کشاورزی در روسیه.....	۴۲
۱-۶-۱- میراتورگ (Miratorg).....	۴۲
۲-۶-۱- آگروکمپلکس (Agrocomplex Vyselkovsky).....	۴۲
۳-۶-۱- پرودیمکس (Prodimeks).....	۴۲
۴-۶-۱- روس‌آگرو (Rusagro).....	۴۳
۵-۶-۱- گروه رسورس (Resurs Group).....	۴۳
۶-۶-۱- اکونیوا (EkoNiva).....	۴۳
۷-۶-۱- بیو-تون (Bio-Ton).....	۴۴
۸-۶-۲- استپ (STEPPE Agrohholding).....	۴۴

- ۴۴..... ۱-۶-۹- آگرواینوست (Agroinvest)
- ۴۵..... ۱-۶-۱۰- آوانگارد-آگرو (Avangard-Agro)
- ۴۷..... ۱-۷-۷- معرفی شرکت تولید و صادرات غلات در اورال و سیبری روسیه
- ۴۷..... ۱-۷-۱- زرنو آپت (Zernoopt LLC)
- ۴۷..... ۱-۷-۲- شرکت غله جنوب اورال (South Ural Grain Company)
- ۴۷..... ۱-۷-۳- شرکت سویوز (SOYUZ LLC)
- ۴۸..... ۱-۷-۴- شرکت غله سیبری (Siberian Grain Company LLC)
- ۴۹..... ۱-۷-۵- شرکت صادرات و واردات سیبری (Siberian Export-Import Company LLC)
- ۴۹..... ۱-۷-۶- شرکت اونیکس (Onyx Group / Onyx Grain)
- ۵۰..... ۱-۷-۷- شرکت مواد غذایی نووسییرسک (NPK)
- ۵۰..... ۱-۸- جمع بندی
- ۵۲..... ۲. بررسی مسیرهای لجستیکی واردات از روسیه
- ۵۲..... ۱-۲- شاخه غربی
- ۵۲..... ۱-۱-۲- زیرساخت ریلی
- ۵۵..... ۲-۱-۲- زیرساخت جاده‌ای
- ۵۷..... ۲-۲- مسیر میانی (ترانس کاسپین)
- ۵۷..... ۱-۲-۲- بندر آستراخان
- ۵۸..... ۲-۲-۲- بندر آلیا
- ۵۸..... ۳-۲-۲- بندر بین‌المللی ماخاچ‌قلعه
- ۵۹..... ۴-۲-۲- بندر آستارا
- ۵۹..... ۵-۲-۲- بندر کاسپین
- ۵۹..... ۶-۲-۲- بندر انزلی
- ۶۰..... ۷-۲-۲- بندر نوشهر
- ۶۰..... ۸-۲-۲- بندر نکا
- ۶۰..... ۹-۲-۲- بندر امیرآباد
- ۶۱..... ۱۰-۲-۲- وضعیت کلی بنادر دریای خزر ایران و روسیه
- ۶۲..... ۳-۲- مسیر شرقی (روسیه-قزاقستان-ترکمنستان-ایران)
- ۶۲..... ۱-۳-۲- زیرساخت ریلی
- ۶۴..... ۲-۳-۲- زیرساخت جاده‌ای

۶۴.....	۲-۳-۳- زیرساخت بندری
۶۵.....	۲-۳-۴- بنادر جنوبی ایران
۶۶.....	۲-۴- جمع بندی
۶۷.....	۲-۵- مقایسه زمان و هزینه لجستیک
۶۷.....	۲-۵-۱- زمان حمل و نقل
۶۸.....	۲-۵-۲- برآورد هزینه حمل هر تن کالا
۷۱.....	۲-۵-۳- چالش‌های زیرساختی تاثیرگذار در هزینه و زمان
۷۶.....	فصل ۳. راهکارهای تسویه ارزی با روسیه
۷۶.....	۳-۱- فرآیند بین‌المللی تراکنش‌های ارزی
۷۷.....	۳-۱-۱- استفاده از نهاد ثالث
۷۸.....	۳-۱-۲- حساب کارگزاری
۷۹.....	۳-۱-۳- پیمان پولی
۸۰.....	۳-۲- وضعیت موجود ایران در نظام پرداخت کالای اساسی
۸۱.....	۳-۲-۱- شیوه فعلی خرید و پرداخت برای واردات کالای اساسی
۸۳.....	۳-۳- وضعیت کنونی سازوکارهای تسویه با روسیه
۸۴.....	۳-۳-۱- ایجاد اعتبار اسنادی
۸۵.....	۳-۳-۲- پیمان پولی و حساب‌های کارگزاری طی سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۴
۸۹.....	۳-۳-۳- اتاق پایاپای
۸۹.....	۳-۴- اقدام پیشنهادی در دسترس
۸۹.....	۳-۴-۱- سه جانبه‌سازی
۹۱.....	منابع

فهرست جداول

۲۶.....	جدول ۱. وضعیت واردات غلات و محصولات فرآوری شده ایران از روسیه
۲۸.....	جدول ۲. شرکت‌های خارجی و داخلی واردکننده غلات از روسیه
۳۳.....	جدول ۳. برنامه کشت پیشنهادی برای ۵۰۰۰ هکتار در استان روستوف
۴۶.....	جدول ۴. برآورد حداقل میزان تولید غلات و دانه‌های روغنی زمین‌داران بزرگ روسیه
۵۴.....	جدول ۵. وضعیت ریلی شاخه غربی
۵۶.....	جدول ۶. وضعیت جاده شاخه غربی
۶۱.....	جدول ۷. ظرفیت بنادر روسیه و ایران در دریای خزر

- جدول ۸. ظرفیت ترانشیپ و سیلو غلات بنادر مهم دریای خزر..... ۶۵
- جدول ۹. زمان حمل و نقل در مسیرهای منتخب..... ۶۷
- جدول ۱۰. هزینه حمل و نقل واردات غلات از روسیه..... ۷۰

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱. نقشه مناطق عمده کشاورزی روسیه..... ۱۷
- شکل ۲. منطقه فدرال سیبری..... ۱۹
- شکل ۳. فاصله سیبری از ترمینال‌های صادراتی روسیه..... ۲۱
- شکل ۴. بزرگ‌ترین مالکان زمین‌های کشاورزی در روسیه..... ۴۵
- شکل ۵. شاخه غربی کریدور شمال - جنوب..... ۵۳
- شکل ۶. موقعیت بندر آستاراخان در دلتای رود ولگا..... ۵۷
- شکل ۷. مسیر ریلی شاخه شرقی..... ۶۳
- شکل ۸. موقعیت استان ارنبورگ..... ۶۹
- شکل ۹. هاپر غلات روسی (۷۰ تنی)..... ۷۱
- شکل ۱۰. فرآیند پرداخت بین‌المللی..... ۷۷
- شکل ۱۱. فرآیند خرید و پرداخت کالای اساسی به شیوه تراستی..... ۸۱
- شکل ۱۲. مهم‌ترین اقدامات بانکی بین ایران و روسیه..... ۸۴

فهرست نمودارها

- نمودار ۱. تولید و صادرات غلات روسیه..... ۲۴
- نمودار ۲. تولید و صادرات نهاده روغنی..... ۲۵
- نمودار ۳. میزان کل واردات کالای اساسی ایران..... ۲۶
- نمودار ۴. ۴ محصولات اصلی صادراتی روسیه به ایران..... ۲۷